

ПРЕДГОВОР ОТ АВТОРА

В тоя сборник са събрани текстовете на повече от 2300 песни от миналото — преминало и не дотам. Повечето от тия песни са се пели от нашите майки, бащи, баби и дядовци. И се пеят още. Има и мои композиции.

Кое ме накара да ги подреда така? Още от малък, 5-6 годишен, се увеличах по песните — където и да чуех да се пее, слушах в захлас и с внимание, не пропусках и дума. Много песни съм научил от моите баби по майчина и бащина линия. А майка ми не пееше само когато се хранеше или спеше. Съберат се в къщи съседките на седенка или на преденка и по цял ден работят и си пеят, без да повторят нито една песен.

И то песни все от дъното на извора. Тогава нямаше първо стъпало, нямаше и второ.

Много песни съм научил от моя баща. Той пееше много хубаво, свиреше и на тамбура, и на хармоника. На тамбурата бяха монтирани две кукли и като свиреше, куклите играеха. Беше много забавно. Често подхващах и тамбурата, и хармониката и се мъчех да изсвиря нещо, но не ставаше. Само разстройвах тамбурата и баща ми се поскарваше. Но като виждаше, че ме тегли към музиката, взе че ми купи една окарина и една малка хармоничка (“пиколо” се казваше) — само и само да не му пипам тамбурата и да не я разстройвам.

Но така или иначе, с негова помощ успях да овладея и тамбурата, и хармониката, и окарината, и пиколото. А бях на 9 години и владеех вече четири инструмента. Пиколото и окарината бяха винаги в джоба ми и по всяко време си посвирвах с тях. А като чуех някъде да се пее, и то непознатата мелодия, веднага се залепвах за тоя приятел и не всеки, но някои ми уйдисваха на акъла и по няколко пъти ми попявах, за да мога да хвана мелодията. А текста записвах на обикновени листчета хартия и ги събирах в къщи.

След завършването на прогимназия — VII клас, вече на 14 години, тръгнах с баща си по строежите. С всякакви хора съм се срещал и работил. Имаше и такива, които цял ден работят тая тежка работа и непрекъснато си тананикат някоя песен. И те ми уйдисваха на акъла, повтаряха ми мелодията, докато я усвоя и запиша. Ходил съм и при много възрастни хора, за да уточня някой текст или мелодия.

През 1938 година се запознах с един приятел бръснар. Казваше се Лесичо. Ходехме при него да се постригваме. В бръснарницата на стената имаше винаги закачена мандолина и китара. През свободното си време Лесичо си посвирваше. Много пъти и на мен ми е посвирвал. Виждайки че си падам по музиката, Лесичо често пъти ми пъхаше в ръката я мандолината, я китарата и ми обясняваше как се борави с тях. И така,

ден след ден, месец след месец, година след година, докато отида в казармата, с негова помощ успях да овладея и мандолината, и китарата. Помогна ми, та си купих мандолина, която пазя досега.

В казармата научих всички военни маршове и сигнали.

След първата фаза на Отечествената война — края на 1944 г., се уволних и пак започнах работа по строежите. Първата ми грижа беше да си купя китара. Не беше трудно. Едновременно си купих три инструмента — китара, мандола (базука) и балалайка (шестострунка). Пазя ги до ден-днешен. Помня, че за трите инструмента тогава заплатих 54 лева. Годината беше 1945.

С мандолата се справих много лесно, тъй като по настройка е близка до мандолината, но с балалайката видях малко зор. Така или иначе, усвоих и нея.

Засега владее (свиря) на девет инструмента, а в момента вземам уроци по акордеон. Моята мечта е да овладея и десетия музикален инструмент. Надявам се, че ще успея. Малко нескромно от моя страна, но това е положението.

През 1958 година десетина музиканти самодейци създадохме към ТПК “Михаил Дашин” в град Самоков мандолинен оркестър с диригент Георги Захов. Към оркестъра привлякохме и известните сега Сестри Аджови, които бяха едва на десет години. В оркестъра участваше и моята дъщеря (тогава само на 7 години), и единият ми син. Двамата свиреха на мандолина. Именно по това време се направи първият запис на Сестри Аджови и те тръгнаха по възходящата стълбица, за да стигнат до най-високи стъпала. Хвала им! Имаме ги на снимка. Оркестърът просъществува до 1994 година, когато почина и вторият му диригент Асен Попвасилев. Имахме много добри изяви навсякъде в страната. Вземали сме много първи награди на републикански фестивали. Няколко души от оркестъра се сдобихме и с документ за правоспособност, свирили сме по заведенията на Боровец, на сватби, кръщенета, изпращане на войници, къде ли не...

В момента двете ми внучки свирят на по четири инструмента: мандолина, китара, мандола и акордеон.

През целия си живот съм се ръководил от следното:

“Който пее и се смее — нивга зло не мисли!”

“Който по-често пее — по-дълго живее!”

“Песента подмладява — и никога не остарява!”

“Човек се ражда с песен, живее с песен и умира с песен!”

Идеята да събера песните в този скромен сборник ми дойде през зимата на 1993 година. Бяха станали много и щяха да се разпилеят много лесно. Бяха все на хвърчащи листчета. С помощта на моята съпруга и моята внучка в къс срок съумяхме да ги подредим и приведем в приличен вид, готови за отпечатване. Тогава дойде и предложението на д-р Константин Рангочев и д-р Росен Малчев от ИИК “РОД” да съдействат за издаването им.

Нека този сборник остане за идните поколения.

Нека не забравят, че с музика и песен животът им ще бъде по-лесен. И когато им е най-тежко, нека пак да си попеят.

Нека не забравят: Пеенето и музиката са най-изящните изкуства, които възбуждат естетическа наслада и емоции у човека.

За себе си.

Почти всички песни в този сборник са озвучени. Записани са на 120 аудиокасети, като някои изпълняваме с мои приятели музиканти, други с мои приятелки, някои с моите внучки, а пък други самичък — и то на различните инструменти, които владеея.

Повечето от нотните примери, публикувани в сборника, съм направил сам. За някои ми помогна д-р Веселка Тончева от Института за фолклор — БАН.

С музика лягам, с музика ставам.

С песен се закърмих, с песен живях, с песен ще умра...

Лето 1993

Самоков

Александър В. Зашкев — Санде